

Передача або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни: питання кваліфікації

Оксана Горпинюк

Кафедра кримінально-правових дисциплін
Львівський державний університет внутрішніх справ
Львів, Україна
Olepisevych@gmail.com

The issue of qualification of crimes – state treason, espionage, acts with official information is considered. Different signs of crimes – public relations, information, criminal are named.

Key words: crime, state secret, espionage, official information, constitutional features, information in the field of defense of the country

З об'єктивної сторони злочин, передбачений ст. 330 КК передача або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни (ст. 330) полягає у діях та може виразитися у таких двох формах: 1) передача іноземним підприємствам, установам, організаціям або їх представникам відомостей; 2) збирання таких відомостей. За своїм змістом ці дії аналогічні тим, що вчинюються при шпигунстві (ст.114 КК). Водночас, однією із форм державної зради (ст.111 КК) є надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України, що може виразитись у шкоді інформаційній безпеці України. У статті 330 КК України також вказано на негативну ознаку, відсутність якої слід встановити під час кваліфікації аналізованого посягання – відсутність державної зради та шпигунства. У зв'язку з цим, постає питання про розмежування

відповідного складу злочину, передбаченого ст. 330 КК та злочинів, передбачених ст.ст. 111, 114 КК. У теорії кримінального права, розмежування складів злочинів відбувається за всіма конститутивними ознаками складів злочинів. Тому, перш за все, потрібно розмежовувати посягання за об'єктом складом злочину. Об'єктом аналізованого посягання виступають суспільні відносини щодо дотримання порядку збереження державної таємниці. Своєю чергою, об'єктом складів злочинів – державна зрада та шпигунство виступають суспільні відносини щодо охорони національної безпеки у частині дотримання порядку збереження державної таємниці. Предметом відповідного посягання, що передбачене ст.330 КК України є відомості, що становлять, службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни – це відомості зазначеного характеру, що знаходяться у володінні держави та матеріалізовані в певному документі та які не віднесено до державної таємниці [1]. Службова інформація є окремим різновидом інформації з обмеженим доступом, яка отримується або створюється суб'єктом владних повноважень у процесі виконання своїх обов'язків і не віднесена законом до державної таємниці. Службовій інформації присвоюється гриф «Для службового

користування» і кожен примірник такого документа має номер. Предметом складів злочинів – державна зрада та шпигунство є державна таємниця. Згідно із ст. 1 Закону України «Про державну таємницю», під поняттям «державна таємниця» слід розуміти вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері науки і техніки, оборони, економіки, державної безпеки й охорони правопорядку, розголошення яких може заподіяти шкоду національній безпеці України, і які визнані в порядку, встановленому в цьому Законі, державною таємницею, що підлягає охороні державою. Даний Закон містить вичерпний перелік даних відомостей [2].

Суб'єктом складу злочину, передбаченого ст.330 КК, є особа, якій відомості, що становлять державну таємницю (службову інформацію), були довірені або стали відомі у зв'язку з виконанням службових обов'язків. Категорії працівників, які допускаються до роботи з виданнями з грифом «Для службового користування», визначаються керівниками організацій. Суб'єктом вчинення державної зради може бути лише громадянин України, а суб'єктом шпигунства – лише іноземець або особа без громадянства.

З суб'єктивної сторони злочин, передбачений ст. 330 КК може бути вчинений тільки з прямим умислом: особа усвідомлює, що передає відповідні відомості іноземній організації чи її представникові, або що збирає ці ж відомості для передачі їм, і бажає це зробити. Обов'язковою ознакою такої форми злочину, як збирання відомостей, що містять конфіденційну інформацію, яка є власністю держави, є мета їх передачі іноземним організаціям або їхнім представникам. Аналогічно, під час вчинення державної зради та шпигунства, суб'єкт злочину бажає передати відомості, що становлять державну таємницю, іноземній державі, іноземній організації або їх представникам, отже наявний прямий умисел.

Таким чином розмежовувати аналізовані склади злочинів належить за безпосереднім об'єктом (а саме за певними елементами суспільних відносин, які його складають), предметом і суб'єктом. Водночас, одним із видів службової інформації, що становить предмет складу злочину, передбаченого ст. 330

КК є інформація у сфері оборони країни. Разом з тим, відповідно до Закону України «Про державну таємницю», одним із видів державної таємниці є також інформація у сфері оборони держави. Тому, у правозастосуванні можуть виникати випадки, коли поширення або збирання інформації з метою передачі іноземним підприємствам, установам, організаціям або їх представникам фактично підпадатиме під ознаки злочину, передбаченого ст. 330 КК і злочинів, передбачених ст.ст. 111, 114 КК. У зв'язку з цим, для уникнення помилок під час кваліфікації злочинних діянь, видається доцільним виключити із диспозиції статті 330 КК України вказівку на вид службової інформації – у сфері оборони країни.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року № 2339-VI // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
- [2] Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року № 3856-XII (в редакції Закону від 21 вересня 1999 року №1079-XIV) // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua> Y. Yorozu, M. Hirano, K. Oka, and Y. Tagawa, “Electron spectroscopy studies on magneto-optical media and plastic substrate interface,” IEEE Transl. J. Magn. Japan, vol. 2, pp. 740-741, August 1987 [Digests 9th Annual Conf. Magnetism Japan, p. 301, 1982].
- [3] О Горпинюк, “Стан дослідження проблеми кримінально-правової охорони приватності в юридичній літературі”, Науковий вісник ЛДУВС, Вип. 4, С.198–206, 2009
- [4] Горпинюк О.П. Інформаційна приватність та її захист від злочинних посягань в Україні: монографія / О.П. Горпинюк. – Львів: ПП «Видавництво «БОНА», 2014. – 324 с. Тимовчак-Максимець О. Ю. Пошукові технології інформаційного забезпечення: Навч. посібник/ О. Ю. Тимовчак-Максимець А. М. Пелещин, О. В. Марковець, Н. О. Думанський – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2017, – 124с.